

CODI UNITAT: UO7

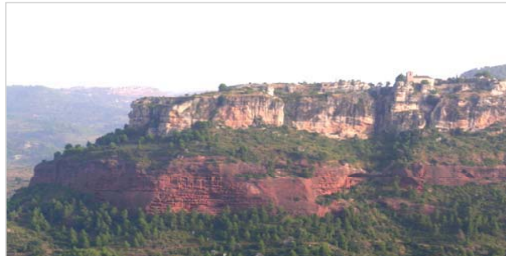
DENOMINACIÓ: LA GRITELLA - SIURANA

SITUACIÓ: Correspon als contraforts prioratins de les muntanyes de Prades i inclou els cingles i altiplans de la Gritella i Siurana, la vall superior del riu homònim i el vessant nord del puig de Gallicant.

SUPERFÍCIE UNITAT: 1.432 ha

Municipis	Superfície a la unitat de la CP
Cornudella de Montsant	1.432 ha

Panoràmica del cingle de Siurana, des de la pista de l'embassament a Arboli. Es poden diferenciar clarament l'estrat roig del Buntsandstein i el més clar al damunt, corresponent a les calcàries del Muschelkalk. Tots dos, recolzats sobre el relleu erosionat de les pissarres paleozoiques.

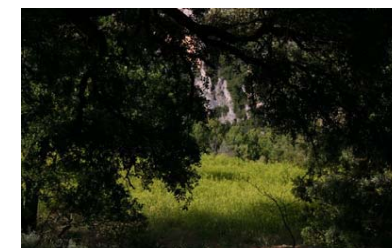

Parada d'avellaners a l'altiplà de la Gritella, des de la pista de Siurana a Prades. En aquesta zona els boscos predominen clarament sobre els conreus. Al fons la característica silueta del puig de Gallicant, un dels referents més emblemàtics d'aquest entorn.

DESCRIPCIÓ GENERAL

GEOLOGIA I RELLEU	Coincideix pràcticament amb la geozona de Prades-Siurana. Geomorfològicament la unitat correspon a una successió estratigràfica del període triàsic perfectament limitada per un doble cingle constituït per gresos i conglomerats rojos del Buntsandstein a la part basal i calcàries grisenques del Muschelkalk a la part superior. El relleu és, per tant, accidentat i amb forts desnivells que contrasten amb els planells de les zones més elevades, fortament erosionades. Pràcticament tota la unitat està inclosa dins de la geozona Prades-Siurana, a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya.
VEGETACIÓ NATURAL	Els boscos ocupen la major part de la superfície de la unitat. A la part basal són alzinars litorals que s'enriqueixen amb caducifolis a mesura que es guanya altura. A l'altiplà de la Gritella guanyen protagonisme les espècies forestals submediterrànies: roures, aurons, i pins rojos i carrassers.
USOS DEL SÒL	Els conreus són escassos i es concentren a la zona denominada els Masets, a l'est de Siurana. Bàsicament hi ha avellaners.
NUCLIS DE POBLACIÓ	El nucli de Siurana és l'únic que hi ha dins d'aquesta unitat
INFRASTRUCTURES DE COMUNICACIÓ I ENERGIA	Les úniques vies de comunicació de certa entitat són les pistes que comuniquen Siurana amb Cornudella de Montsant i amb Prades. Hi ha també una bona xarxa de pistes forestals. No hi ha altres infraestructures.
FAÇANES I MIRADORS	Els cingles triàsics de la Gritella i Siurana són façanes paisatgístiques de primer ordre, presents en el paisatge de fons de molts punts del Priorat. Siurana, amb àmplies panoràmiques sobre l'embassament homònim, la fossa de Cornudella, i el Montsant oriental és, per la seva accessibilitat i situació, un dels miradors més visitats del Priorat.
PATRIMONI	En parlar de patrimoni és obligatori col·locar en primer lloc el conjunt historicoartístic de Siurana, declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en el seu conjunt, i també l'església de Santa Maria. Quant al patrimoni natural, esmentar la presència en la unitat d'un dels arbres monumentals del Priorat, l'alzina del mas de la Barba.
SÍNTESI DEL PAISATGE	El paisatge d'aquesta unitat està dominat pel bosc i el rocam. Els cursos hídrics, la major part estacionals, serpentejen a través dels sediments calcaris formant congosts típicament càrstics. En aquest conjunt, Siurana és d'una singularitat notable, amb una ubicació només explicable pels esdeveniments històrics. Entre el bosc, també és freqüent la presència de masos, sobretot als dos vessants elevats del barranc de la Gritella. El riu Siurana, en el seu curs alt, travessa la unitat tallant les formacions triàsiques en els coneguts i espectaculars gorgs del Siurana, un indret molt visitat.
DINÀMICA I EVOLUCIÓ DEL PAISATGE	La variació estacional del paisatge és força patent, especialment als altiplans de la Gritella on hi ha una bona proporció d'arbres caducifolis. En un futur proper no es preveuen canvis importants en el paisatge d'aquesta unitat, al marge del sempre present risc d'incendi forestal. A curt i mitjà termini, una altra possible amenaça és la possible pressió urbanística al nucli de Siurana, aspecte que vindrà determinat en el nou POUM de Cornudella que s'està elaborant.
VALOR SOCIOECONÒMIC DEL PAISATGE	L'església i les cases de Siurana que es visualitzen des de molts punts del Priorat nord-oriental com si estiguessin literalment penjades dels cingles triàsics, constitueixen una estampa molt estètica i apreciada que atreu visitants, la qual cosa suposa un atractiu inqüestionable del municipi de Cornudella de Montsant i el seu entorn, i un recurs paisatgístic i turístic de primer ordre per a la comarca del Priorat. L'entorn natural de qualitat, igualment, sembla un dels factors que ha permès el desenvolupament de Siurana com un focus principal en l'esport de l'escalada, referent internacional molt més enllà del nostre país.

DESCRIPCIÓ FOTOGRÀFICA

CODI UNITAT: U08

DENOMINACIÓ: FOSSA DE CORNUDELLA

SITUACIÓ: Defineixen aquesta unitat les planures existents entre el Montsant oriental i la serra de la Gritella, per on circulen els barrancs de l'Argentera, de Sant Joan i de les Verdenyes. Cornudella de Montsant ocupa el fons de la vall en una localització subcentral respecte a l'àmbit de la unitat. És, de fet, una unitat germana de la vall del Silenci, amb la que comparteix una estructura litològica, de cultius i socioeconòmica similar, i de la que queda separada pel coll d'Albarca i els altiplans dels Segalassos.

SUPERFÍCIE UNITAT: 1.825 ha

Municipis	Superfície a la unitat de la CP
Cornudella de Montsant	1.778,26 ha
Morera de Montsant	46,74 ha

La fossa de Cornudella és una zona amb alta densitat de conreus. Vinyes, cereals i avellaners són els més freqüents. Fotografia presa des de la C-242 entre Cornudella i el coll d'Albarca.

Parades de cereals i boscos a l'entorn del mas d'en Lluc, a prop del coll d'Albarca. La imatge està presa des de la pista de Siurana a Prades, al seu pas pel cingle de la Gritella.

DESCRIPCIÓ GENERAL

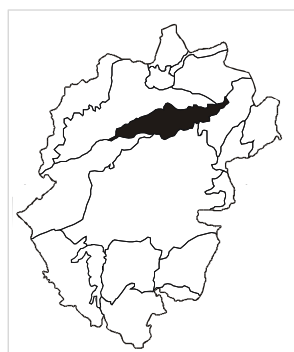
GEOLOGIA I RELLEU	De nord a sud, el substrat litològic canvia des dels gresos i pissarres del Carbonífer (Los Segalassos, vall superior de l'Argentera) fins a les formacions d'argiles i margues toves de l'Eocè, dominants a les zones més fondes i planeres, on hi ha nombrosos afloraments de guix. Aquests sediments eocènics constitueixen roques toves molt erosionables pels corrents hídrics que, en alguns punts, proporcionen un paisatge blanquinós, àrid i despullat de vegetació molt característic.
VEGETACIÓ NATURAL	La vegetació natural, predomina als vessants de fort pendent de la perifèria de la unitat. Al nord, dominen els carrascars que continuen a la zona dels Segalassos (unitat U03). A l'oest, al límit amb el cingle Major de Montsant són els boscos de roures, alzines i pins de muntanya, combinats amb les brolles calcícoles de romer i les joncades. Els cursos hídrics locals vesteixen boscos de ribera força ben constituïts en alguns punts. A les zones de sòl més erosionable prosperen brolles molt esclarissades, amb la presència d'espècies gipsícoles, com el ruac.
USOS DEL SÒL	Les zones més fondes i planeres presenten una elevada densitat de conreus. Com a la vall del Silenci, aquí també són rellevants els camps de cereals i les parades d'arbres de fruita seca, però amb la particularitat d'una presència molt menor de l'olivera i més gran de l'ametller i l'avellaner.
NUCLIS DE POBLACIÓ	Cornudella de Montsant és el nucli de població que caracteritza aquesta unitat. Al límit septentrional i també abocat a la unitat U03 hi ha el poblet d'Albarca, agregat de l'anterior.
INFRAESTRUCTURES DE COMUNICACIÓ I ENERGIA	La unitat està travessada, de sud a nord, per la carretera C-242. Altres vies de comunicació importants, són l'accés a Siurana des de Cornudella, la TV-7021 de Cornudella a la Morera de Montsant i la T-701, del coll d'Albarca a Prades. No hi ha línies d'alta tensió, només una estesa de 110 kV frega la unitat pel seu extrem septentrional. Tampoc no hi ha torres de comunicacions.
FAÇANES I MIRADORS	Les visuals més destacades d'aquesta unitat es troben de forma puntual al llarg del tram de la T-701 a les proximitats d'Albarca, venint de Prades, permetent panoràmiques de la conca de la fossa en sentit nord-sud.
PATRIMONI	Entre els valors patrimonials d'aquesta unitat cal apuntar els masos, alguns dels quals, pel seu volum i arquitectura, esdevenen punts de referència en el paisatge: tal és el cas del Mas d'en Lluc i el Mas de l'Argany, a prop del coll d'Albarca, o el mas de la Serra (que havia estat un convent de monges), ja en terme de la Morera de Montsant.
SÍNTESI DEL PAISATGE	Podem descriure aquesta unitat com una plana bàsicament agrícola envoltada de muntanyes. Així, els sembrats, vinyes, avellaners i ametllers estan envoltats per un paisatge de gran bellesa: a l'oest sobresurten els cingles esglaonats del Montsant oriental i a l'est destaquen els penya-segats de la Gritella. Al sud el paisatge queda tancat per la serra de Molló i les muntanyes brunes del Priorat paleozoic.
DINÀMICA I EVOLUCIÓ DEL PAISATGE	L'evolució estacional del paisatge d'aquesta unitat ve determinada principalment pel cicle dels conreus presents -tant els avellaners com els cereals, que no són sincrònics quant al creixement vegetatiu. Aquestes variacions queden reforçades per les espècies caducifòlies dels boscos associats als barrancs (normalment amb riberes bastant planes). Si aquesta zona no ha mostrat canvis significatius en el paisatge durant les últimes dècades, actualment és el fort dinamisme del nucli de Cornudella de Montsant el que pot constituir un veritable factor de modificació del seu entorn de cara a un futur proper. El POUM que s'està redactant és clau per a determinar aquests aspectes. En aquest poble, el segon en importància del Priorat després de Falset, ja fa anys que s'està produint una expansió urbanística motivada per la demanda d'habitatges en zones rurals ben comunicades i amb un mínim de serveis bàsics.
VALOR SOCIOECONÒMIC DEL PAISATGE	Cornudella ocupa una posició estratègica entre el Parc Natural de la serra de Montsant i el futur parc de les muntanyes de Prades. Aquest fet, unit a una oferta turística diversificada que inclou el nucli i l'embassament de Siurana, fa que el nombre de visitants sigui relativament elevat. En aquest sentit, la correcta ordenació del paisatge agrari a l'entorn d'aquest nucli, amb especial èmfasi en les zones periurbanes de transició, i la integració paisatgística de l'exemple urbà, és de vital importància per complementar una oferta de qualitat. El POUM que s'està redactant és clau per a determinar aquests aspectes.

DESCRIPCIÓ FOTOGRÀFICA

CODI UNITAT: UO9

DENOMINACIÓ: CINGLE MAJOR DE MONTANT

SITUACIÓ: La unitat comprèn la serra Major de Montant, el cingle Major i la zona basal meridional de més pendent, majoritàriament al terme de la Morera de Montant, encara que la part oriental pertany al terme de Cornudella.

SUPERFÍCIE UNITAT: 2.120 ha

Municipis	Superfície a la unitat de la CP
Morera de Montant	1.890,61 ha
Cornudella de Montant	229,39 ha

Cingle Major de Montant, des del camí del mas de Sant Blai. Aquesta és una de les estampes paisatgístiques més conegudes i valorades de la comarca.

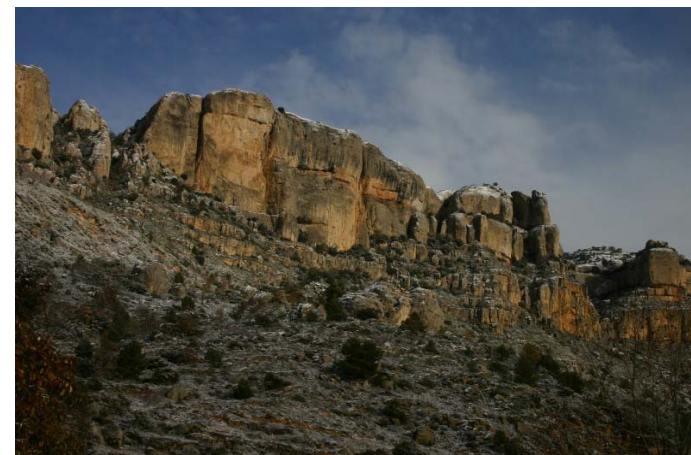

El paisatge del planell culminant de la serra Major reflecteix les dures condicions geoclimàtiques d'aquest espai. Un substrat format per conglomerats massius molt durs, unit a un clima oromediterrani continental possibiliten només la implantació d'una bosquina esclarissada, tot i que al fons dels clots i els comellars la vegetació és més exuberant.

DESCRIPCIÓ GENERAL

GEOLOGIA I RELLEU	El cingle Major de Montant és el front d'erosió d'un enorme amuntegament de conglomerats calcaris oligocènics que descansen sobre el substrat eocènic immediatament anterior, on hi trobem margues blanquinoses i lutites grogues. S'estén de E-N-E a O-SO mantenint una altitud superior als 1000 m durant 8,5 km. La unitat constitueix la geozona de Montant de l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya).
VEGETACIÓ NATURAL	És en general escassa i baixa deguda als incendis forestals i a l'exposició i el pendent cap al sud. A la part basal (700 m) dominen les brolles calcícoles de romer, que van essent substituïdes per les joncades en guanyar altura. Entre 900 i 1000 m el domini correspon a la garriga, formació subforestal dominada pel coscoll que, vista de lluny, vesteix les faixes que ocupa d'un agradable to de verd. A la Serra Major, amb un substrat molt rocós, prosperen brolles típiques de les zones mediterrànies culminants, on els arbusts adopten formes semiesfèriques degut a l'acció del vent. Només als racons més protegits de la insolació i els incendis, per exemple als repeus i esclatxes del cingle Major, així com als comellars de la serra Major, hi trobem fragments d'alzinar i roureda. La vegetació rupícola és important i diversa arreu.
USOS DEL SÒL	L'ús agrícola del sòl es limita a les zones més baixes, a l'entorn de la Morera de Montant i consisteix en parades de cereals, vinya i ametllers.
NUCLIS DE POBLACIÓ	La Morera de Montant és l'únic nucli de la Unitat.
INFRAESTRUCTURES DE COMUNICACIÓ I ENERGIA	La carretera TV-7021, de Cornudella a la Morera, penetra pel sud d'aquesta unitat. De la Morera surt una pista cap a Escaladei que també circula parcialment pel seu marge meridional. A banda, només s'ha de destacar una torre de comunicacions de dimensions discretes al damunt del nucli de la Morera de Montant. A partir del cingle, només hi ha petits senders que es recargolen per les esclatxes dels penya-segats.
FAÇANES I MIRADORS	Podríem dir que el cingle Major de Montant és, tal vegada, la perspectiva paisatgística més coneguda, imposant i alhora fràgil del Priorat. Donat que s'enlaira força respecte als terrenys circumdants, no només és visible des de gairebé tots els punts del Priorat sinó que també emergeix com un element paisatgístic de primer ordre des de la cubeta de Móra, als límits amb el Baix Ebre. La Morera de Montant constitueix un excel·lent mirador sobre la vall del Siurana i el Priorat paleozoic. També ofereix una àmplia perspectiva, en dies clars, sobre les muntanyes de la branca marítima de la serralada Prelitoral. De més difícil accés –només a peu per camins no aptes per a tots els públics–, però amb panoràmiques excel·lents, és la serra Major de Montant, des d'on s'albiren panoràmiques molt extenses que, en dies clars, s'estenen des dels Pirineus fins a l'illa de Mallorca.
PATRIMONI	Aquesta unitat paisatgística compta també amb diversos valors patrimonials. L'ermita de Sant Joan del Codolar, a Cornudella, les balnes murades antigament utilitzades com a dormidors de bestiar i diversos camins, entre els quals destaca el camí de Capçada, que recorre la serra Major en tota la seva longitud i els nombrosos "graus" que superen el cingle Major a través d'esclatxes naturals. També hi podríem incloure monòlits i roques amb nom propi: el Rei i la Reina, les Tres Roques, la Roca Falconera, la Roca de les Dotze; o els trams de cingle dels Codinals, dels Sacs, de la Falconera, del Portaler, del Fuster i de Sant Joan.
SÍNTESI DEL PAISATGE	L'element paisatgístic dominant és el rocam en totes les seves expressions: cingles, agulles, esclatxes, canals d'enderrocs, comellars provocats per l'erosió hídrica, coves i avencs, etc. Els pendents de la base del cingle presenten una gran quantitat de canals d'enderrocs ocupats per grans blocs de conglomerat de tendència cúbica. És destacable el contrast cromàtic entre el cingle Major, amb colors, segons la llum incident, que van del blavís al grisenc i el rosaci, i els pendents basals, formats majoritàriament per lutites grogues.
DINÀMICA I EVOLUCIÓ DEL PAISATGE	Contràriament al que semblaria dictar la intuïció, aquest és un paisatge que, si només mostra variacions estacionals observables a curta distància en la floració dels arbusts de la brolla i l'evolució del fullatge dels escadussers caducifolis, sí que està sotmès a una evolució geomorfològica relativament ràpida, basada en l'erosió del cingle principal. Aquest va descomponent-se en blocs, que es desprenen i s'amunteguen als canals d'enderrocs fins molts metres més avall. A banda de la vegetació que eliminen els blocs despresos en la seva circulació pels pendents basals, els indrets del cingle d'on han caigut mostren una coloració rogenca molt contrastada amb les zones que porten exposades molt de temps als elements meteorològics. Aquest és un paisatge d'extrema fragilitat pel desvirtuament que produiria qualsevol element artificialitzador que interrompés la continuïtat del cingle Major.
VALOR SOCIOECONÒMIC DEL PAISATGE	En constituir aquesta unitat una de les façanes paisatgístiques més conegudes de la Catalunya meridional, té un valor socioeconòmic inqüestionable. És probablement el paisatge el factor decisiu d'atracció de la major part de visitants a la zona.

DESCRIPCIÓ FOTOGRÀFICA

CODI UNITAT: U10

DENOMINACIÓ: PANTÀ DE SIURANA

SITUACIÓ: Se centra en el pantà de Siurana, els turons pissarrosos que l'enclouen i els cursos tributaris del riu Siurana i la part inferior dels barrancs de les Carboneres, l'Estopinyà i l'Argentera. El conjunt forma una conca visual relativament independent de les unitats veïnes.

SUPERFÍCIE UNITAT: 865 ha

Municipis	Superfície a la unitat de la CP
Cornudella de Montsant	865 ha

Panoràmica general de l'àrea de l'embassament de Siurana, des de la pista que ascendeix al poble d'Arbolí. Al fons, la fossa de Cornudella

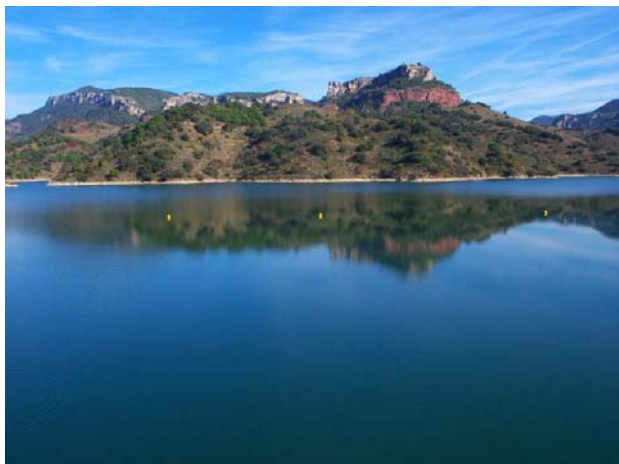

L'embassament i les muntanyes pissarroses que l'envolten defineixen aquesta unitat, on el protagonista és l'aigua. Als vessants que envolten el pantà, la major part de conreus s'han abandonat.

DESCRIPCIÓ GENERAL

GEOLOGIA I RELLEU	Geològicament els terrenys formen part del basament paleozoic prioratí, on predominen els gresos i les pissarres. Se separa de la fossa de Cornudella (U08) per una falla que circula longitudinalment per lo Tossal i la serra de les Obagues, i de la unitat de la Gritella-Siurana (U07) pels cingles triàsics. El nord de la unitat està inclosa dins de la geozona Prades-Siurana, a l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic de Catalunya.
VEGETACIÓ NATURAL	Els turons que envolten l'embassament es troben poblats de brolles d'estepes i fragments d'alzinar. També hi ha prats secs, com a coberta inicial de les finques agrícoles abandonades fa poc temps.
USOS DEL SÒL	Els conreus –principalment avellaners– dominen la vall inferior de l'Argentera i els plans associats al tram efluent del Siurana, formant un mosaic amb les àrees de vegetació natural i finques abandonades.
NUCLIS DE POBLACIÓ	No hi ha nuclis de població, però sí alguns masos –entre ells destaca el mas de les Moreres, a prop de la venta del Pubill–, i una zona d'acampada associada al pantà de Siurana.
INFRAESTRUCTURES DE COMUNICACIÓ I ENERGIA	Al sud i l'oest de l'embassament hi circula el camí de servitud del pantà i la pista d'accés al poble d'Arbolí, avui pertanyent al Baix Camp. Al nord, travessa la unitat la pista de Cornudella a Siurana. Totes aquestes vies estan asfaltades. No hi ha, en aquesta unitat, línies d'alta tensió ni torres de comunicacions.
FAÇANES I MIRADORS	En ser aquesta, una unitat relativament tancada pels turons propers al voltant de l'embassament, no inclou façanes importants. Si més no, des del seu interior pot contemplar-se l'imposant cingle triàsic de Siurana i, des de certs punts, el cingle Major de Montsant i la serra del Molló. La unitat inclou el mirador del Serrat dels Colls, a la carena divisòria amb el Baix Camp, per on circula la pista d'accés a Arbolí. Des d'aquí hi ha una panoràmica única de l'embassament i una bona perspectiva sobre el Montsant oriental i la serra del Molló.
PATRIMONI	L'element més destacable del patrimoni historicoartístic és el mas de les Moreres, a la riba dreta del Riu de l'Arbolí.
SÍNTESI DEL PAISATGE	El paisatge està fortament marcat per la presència del pantà de Siurana, envoltat de turons foscos. El contrast entre els colors torrats del muntanyam i el blau fosc de les aigües de l'embassament és el tret que caracteritza el paisatge d'aquesta unitat i el diferencia de la unitat U12 (Priorat paleozoic).
DINÀMICA I EVOLUCIÓ DEL PAISATGE	A curt i mitjà termini, els principals canvis paisatgístics que experimenta aquesta unitat estan relacionats amb el nivell d'aigua de l'embassament. Aquest té una capacitat relativament gran en relació amb la conca afluent i és per això que la major part dels anys es troba força per sota del seu nivell màxim. En aquestes circumstàncies la zona d'inundació exposada a l'aire es percep com una franja àrida, d'aspecte poc agradable. A mitjà i llarg termini, cal considerar la possibilitat de creació de noves infraestructures a l'entorn de l'embassament, lligades amb la seva explotació turística.
VALOR SOCIOECONÒMIC DEL PAISATGE	A part del subministrament d'aigua per al regadiu i de boca, l'embassament de Siurana és un atractiu important de la comarca del Priorat gràcies a la possibilitat de desenvolupar-hi esports nàutics (hi ha de fa temps implantada una empresa, Kayak Siurana) i, fins i tot, de banyar-s'hi. Òbviament, part d'aquesta atracció és deguda a l'entorn natural en què s'ubica. Serà important, de cara a futures actuacions, que el paisatge immediat a l'embassament es conservi i, fins i tot, es millori.

DESCRIPCIÓ FOTOGRÀFICA

CODI UNITAT: U11

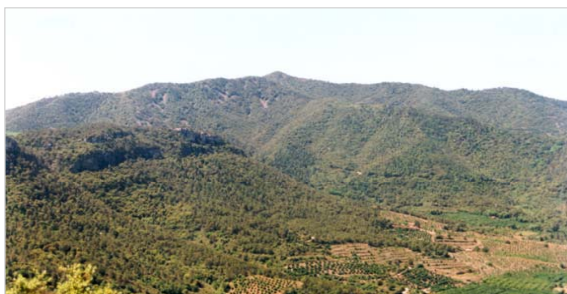
DENOMINACIÓ: SERRA DEL MOLLÓ

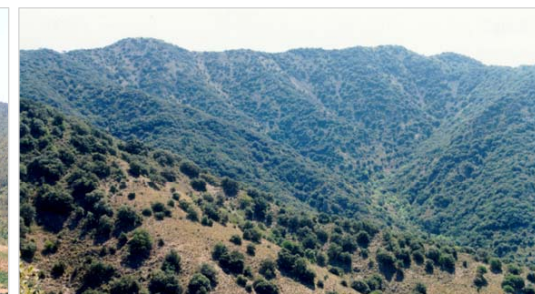
SITUACIÓ: Comprèn les parts més enlairades d'aquesta formació orogràfica, que supera els 900 m i té una àmplia conca visual que abasta el Priorat oriental i central: les Foreses, el pla de l'Albi, l'Algorfa, lo Molló i el roquer del Llamp.

SUPERFÍCIE UNITAT: 540 ha

Municipis	Superfície a la unitat de la CP
Porrera	304,04 ha
Cornudella de Montsant	235,96 ha

Panoràmica de la serra del Molló, des del serrat dels Colls, a la pista d'accés a Arboli. Els vessants de la muntanya es cobreixen d'un alzinar muntanyenc poru ben conservat

Detall de les vessants granítics del Molló, des de la vall de la Garranxa, a Porrera.

DESCRIPCIÓ GENERAL

GEOLOGIA I RELLEU	La serra del Molló representa l'extrem nord-occidental del plutó granític d'Alforja-Vilaplana, que aflora al vessant del Camp i que, al Priorat, és la causa de la formació de les pissarres pigallades i les cornianes que constitueixen el substrat geològic d'aquesta muntanya.
VEGETACIÓ NATURAL	Els vessants de les muntanyes d'aquesta unitat estan poblats de boscos de pins i alzines. Destaca a les zones obagues, la presència d'un alzinar muntanyenc molt ben conservat –tal vegada el més representatiu del sud de Catalunya-, amb espècies extramediterrànies, com el pi carrasser, el pi roig, el roure cerrioide, la moixera de pastor, etc.
USOS DEL SÒL	No hi ha conreus en aquesta unitat.
NUCLIS DE POBLACIÓ	No hi ha nuclis de població ni tan sols població dispersa en el medi natural.
INFRASTRUCTURES DE COMUNICACIÓ I ENERGIA	No hi ha línies elèctriques ni torres de comunicacions. Únicament, la carretera C-242, a la seva sortida del Priorat, frega aquesta unitat pel nord.
FAÇANES I MIRADORS	La serra del Molló és una de les façanes paisatgístiques principals del Priorat, essent visible tant des del nord, a través de la vall del Siurana, com des del Priorat central, a través de la vall del Cortiella. Com a mirador, malgrat tenir una àmplia panoràmica, no l'hem considerat en aquest estudi degut a la seva difícil accessibilitat.
PATRIMONI	En un espai natural poc humanitzat com aquest no hi ha patrimoni historicocultural destacable.
SÍNTESE DEL PAISATGE	La serra de Molló constitueix un muntanyam del braç marítim de la serralada prelitoral únic en aquesta zona per la seva constitució geològica, a base de roques intrusives granitoides. Això li proporciona un relleu resultat de l'erosió que el diferencia tant dels cingles de la Gritella i Siurana, al nord, formats per gresos rojos i calcàries grisenques, com de la serra de Pradell, al sud, també formada per sediments calcaris del Triàsic. Des de diversos punts s'albiren els seus tons verds i brunencs, que destaquen per damunt dels turons foscos del Priorat paleozoic.
DINÀMICA I EVOLUCIÓ DEL PAISATGE	Aquesta unitat mostra una bonica successió estacional de colors, especialment a les parts obagues, on abunden els caducifolis que esquitxen els boscos entre els pins i les alzines. A llarg termini el paisatge deu haver-se mantingut més o menys estable des que es va abandonar la pràctica del carboneig. De cara al futur, un dels factors que pot modificar-lo de forma més radical i sobtada és la instal·lació d'aerogeneradors de producció d'energia elèctrica. Diverses empreses s'han interessat per aquest emplaçament, especialment sensible pel fet que és part de la carena culminant de la serralada Prelitoral.
VALOR SOCIOECONÒMIC DEL PAISATGE	El muntanyam granític del Molló i el Puigcerver constitueix l'amfiteatre que clou la vall del riu Cortiella i és la referència paisatgística principal no només del poble de Porrera, al Priorat, sinó també dels pobles d'Alforja i de Riudecols, al Baix Camp. A la banda del Camp, a més, inclou l'ermita de Puigcerver, molt a prop del cim homònim.

DESCRIPCIÓ FOTOGRÀFICA

CODI UNITAT: U12

DENOMINACIÓ: PRIORAT PALEOZOIC

SITUACIÓ: Geogràficament coincideix amb el curs mitjà dels rius Siurana, Cortiella i Escaladei. És la unitat paisatgística més gran de les definides en aquest document. Correspon a la part central del Priorat i la seva delimitació es recolza, en bona part, en els materials geològics que hi afloren, i al mosaic característic del paisatge i dels usos del sòl, influenciats per una orografia singular de turons arrodonits.

SUPERFÍCIE UNITAT: 12.825 ha

Municipis	Superfície a la unitat de la CP	Municipis	Superfície a la unitat de la CP
Moreira de Montsant	1.672,20 ha	El Lloar	270,06 ha
Vilella Alta	415,31 ha	Vilella Baixa	390,11 ha
Torroja del Priorat	1.316,90 ha	Bellmunt del Priorat	415,38 ha
Poboleda	1.393,04 ha	Falset	1.571,31 ha
Porrera	2.295,21 ha	Pradell de la Teixeta	392,50 ha
Gratallops	1.347,52 ha	El Molar	445,57 ha
Cornudella de Montsant	899,89 ha		

Panoràmica del Priorat paleozoic des dels contraforts de la serra de Montsant. Els turons foscos de pissarra vesteixen un mosaic de conreus i taques de vegetació natural.

Vinyes i avellaners a la vall del Siurana, prop de Poboleda. Al fons, les puntes boscoses de la serra del Tossal, que divideix els cursos del Siurana i el Cortiella. Imatge presa des de la carretera T-702.

DESCRIPCIÓ GENERAL

GEOLOGIA I RELLEU	Els materials dominants són les pissarres, les fil·lites i els gresos de l'era paleozoica (períodes Devonià i Carbonífer), que formen el basament més antic del Priorat que aflora actualment. Aquests materials, especialment les pissarres i les fil·lites, es meteoritzen descomponent-se en petites làmines o llosetes anomenades, genèricament, llicorella. El relleu ve marcat per l'erosió soferta per aquests materials, que ha originat turons arrodonits, amb vessants rectilinis de pendent variable, solcats per una complexa xarxa de barrancs.
VEGETACIÓ NATURAL	En aquesta unitat tan extensa, la vegetació potencial evoluciona des de l'atzinar litoral a la part oriental, cap al carrascar a la zona occidental, més continental. Tot i això, la intensa activitat humana que la unitat ha suportat ocasiona que els boscos climàtics siguin més aviat rars. Així, són freqüents les comunitats successòries de les brolles d'estepes i els prats secs de llistó amb trèvols ocupant àrees abandonades que s'havien conreat durant segles. Als indrets més regenerats, el pi blanc o el pi pinyer formen un estrat arbori damunt de les brolles i els prats. Trobem boscos de certa consideració i maduresa a la serra del Tossal, la serra Alta i la serra d'Obagues. No podem oblidar els boscos de ribera associats als rius i rierols principals, especialment el que prospera al Siurana, entre la Venta del Pubill i Poboleda, tram que ha estat inclòs, per la seva representativitat, dins del catàleg de zones humides de Catalunya.
USOS DEL SÒL	Els conreus són presents per tota la unitat, encara que en determinades àrees de relleu més favorable arriben a dominar el paisatge. Tal és el triangle entre Gratallops el Lloar i Bellmunt, o les zones properes a Torroja i a Porrera. La vinya i l'ametller s'estenen per tota aquesta àrea. Contràriament, l'avellaner queda força restringit a la meitat oriental, mentre que l'olivera pren rellevància a ponent. Tots aquests conreus aprofiten fondals i vessants de pendent suau o moderat. Quan el pendent és molt gran es troba abancalat de forma parcial mitjançant marges discontinus de pedra, estratègicament col·locats per minimitzar l'erosió.
NUCLIS DE POBLACIÓ	És la unitat que integra més nuclis urbans, tots ells de petites dimensions, de caràcter compacte i amb unes característiques arquitectòniques força comunes: Poboleda, Escaladei, la Vilella Alta, la Vilella Baixa, Gratallops, Torroja del Priorat, Porrera, el Lloar i Bellmunt del Priorat.
INFRAESTRUCTURES DE COMUNICACIÓ I ENERGIA	Nombroses carreteres locals comuniquen els nuclis d'aquesta unitat. Cap d'elles, però, no mostra un trànsit massa important. Dues línies elèctriques de 110 i 220 kV, travessen la zona marginal meridional de la unitat. No hi ha torres de comunicacions. Els 8 aerogeneradors del collet dels Feixos es troben al límit d'aquesta unitat amb el Baix Camp.
FAÇANES I MIRADORS	La unitat del Priorat paleozoic ocupa una posició deprimida respecte a la major part de zones circumdants, així que no presenta façanes paisatgístiques principals, encara que sí que inclou moltes perspectives d'àmbit local. Contràriament, hi hem catalogat un mirador, ubicat a l'ermita de la Consolació, que permet una panoràmica gairebé circular sobre la pròpia unitat i les muntanyes perifèriques de la comarca.
PATRIMONI	Entre el patrimoni extern als nuclis urbans, és innegable l'interès de la Cartoixa d'Escaladei, declarada Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en el seu conjunt, de gran importància tan històrica com turística. El seu entorn o façana paisatgística s'ha de protegir de forma adient. A més a més cal destacar les ermites de la Consolació, Sant Antoni (de Porrera) i Maria Assumpta, així com diversos masos de gran interès per les seves dimensions i estructura: la Garranxa, Sant Blai, Sant Marcel, el Tançat, lo Molí, Marimon i Bruno en són alguns exemples. Les mines de Bellmunt, alguna de les quals s'ha recuperat i s'ha adequat per a visites guiades constitueixen un patrimoni historico cultural redescobert fa molt pocs anys, i d'incipient importància turística.
SÍNTESI DEL PAISATGE	Un relleu molt accidentat, format per turons foscos de pissarra on s'arripen ceps i ametllers, barrancs profunds i poblets d'estructura compacta i del color de la terra són els elements que caracteritzen aquesta unitat. El Priorat paleozoic, per la combinació que hi ha de conreus i fragments de vegetació natural en diferents estadis d'evolució, constitueix la màxima expressió del paisatge en mosaic.
DINÀMICA I EVOLUCIÓ DEL PAISATGE	Amb el ressorgiment del vi, i especialment de la Denominació d'Origen Qualificada Priorat, aquesta unitat és una de les que actualment està experimentant canvis més ràpids en el seu paisatge. La irrupció d'importants inversions per recuperar extenses finques per al conreu de la vinya comporta, sovint, grans abancalaments amb talussos molt alts que s'aconsegueixen mitjançant el piconatge de la roca, i que arriben a modificar la topografia de muntanyes senceres. Aquests nous espais conreats, contrasten vivament amb l'entorn, ja que els conreus tradicionals estan completament adaptats a l'orografia. També s'ha d'esmentar la proliferació de cellers, alguns de grans dimensions, en el medi rural. Si bé la majoria estan integrats en l'entorn, no en tots els casos s'ha respectat l'estructura i els materials i colors tradicionals de les construccions, causant un impacte en el paisatge. En un altre ordre de coses cal esmentar els canvis estacionals que es produeixen en aquest mosaic de cobertes: a finals de tardor i principis d'hivern el protagonisme és el bru fosc, fins i tot metàl·lic en temps humit, dels turons de llicorella. Amb les primeres tèmbers primaverals esclata la florida dels ametllers, que vesteix de blanc molts vessants. A l'estiu, el verd dels pàmpolis, ametllers i avellaners cobreix els camps de conreu, mentre que a la tardor els daurats d'ametllers i gamatxes o el roig encès de les carinyenes ens ofereixen matisos prou diferents. A diferència d'altres indrets on els canvis cromàtics estacionals els proporciona la vegetació natural, al Priorat paleozoic les espècies conreades n'ostenten la màxima responsabilitat d'aquest paisatge en mosaic tan característic.
VALOR SOCIOECONÒMIC DEL PAISATGE	Tal vegada, aquesta unitat, coincidint en gran part amb la D.O.Q. Priorat, sigui la que mostra una relació més clara entre el paisatge i el valor dels productes agrícoles. De fet, dins de l'ampolla, juntament amb el vi de qualitat, s'està venent un paisatge i un territori –també una forma de fer les coses i veure la vida–, part molt important del valor afegit del producte. Per altra part, cal protegir de forma adient el patrimoni cultural i les façanes locals d'interès paisatgístic, com la Cartoixa d'Escaladei o algunes de les ermites situades fora de les poblacions, amb una ordenació, delimitació, usos i tractament del paisatge que sigui específic.

DESCRIPCIÓ FOTOGRÀFICA

